

**ŞEREFİYEDE DEĞER DÜŞÜKLÜK
TESTİNİN ULUSLARARASI MUHASEBE
STANDARDI (IAS 36) VE AMERİKAN
MUHASEBE STANDARDI (SFAS 142)
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

***ASSESSMENT OF GOODWILL IMPAIRMENT
TEST FROM THE VIEW OF
INTERNATIONAL ACCOUNTING
STANDARD (IAS 36) AND STATEMENT
OF FINANCIAL ACCOUNTING
STANDARD (SFAS 142)***

● Serkan TERZİ*

Öz

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ve Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu, ortaklaşa ve ayrı ayrı olarak, muhasebe standartlarında yakınsama çalışmaları yapmak için anlaşmıştır. Buna rağmen IASB ve FASB'ın şerefiyeye ilişkin değer düşüklüğü testinde, önemli düzeyde farklılıklar bulunmaktadır.

Bu çalışmada, uluslararası muhasebe standartları ve Amerikan muhasebe standartları arasında şerefiye için değer düşüklük testindeki farklılıklar gösterile-

---

* T.C.Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe Finansman Doktora Programı

rek, FASB 142'nin iki aşamalı yöntem uygulaması ile IAS 36'nın tek aşamalı yöntem uygulaması arasında karşılaştırmalar yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Şerefiye, Şerefiyede Değer Düşüklük Testi, UMS 36, SFAS 142

Abstract

International Accounting Standard Board (IASB) and U.S. Financial Accounting Standards Board (FASB) have agreed to work separately and jointly toward convergence of accounting standards. However, significant differences remain between FASB and IASB in goodwill impairment testing.

The aim of this article is present the differences in goodwill impairment testing between international accounting standards and U.S. financial accounting standards. For this purpose, the application of a two-step method under FASB No.142 compared with the one-step method used in IAS No.36.

Keywords: Goodwill, Goodwill Impairment Test, IAS 36, SFAS 142

1. GİRİŞ

İşletmelerin dış büyüme stratejileri arasında yer alan işletme birleşmeleri, son yıllarda önemli düzeyde artış göstermiştir. Bu stratejinin işletmelere en önemli faydaları, küresel dünyada rekabet güçlerini koruyabilmeleri, maliyetleri azaltarak pazar paylarını arttırması ve finansman temini sağlamasıdır.

Çeşitli ülkeler, işletme birleşmelerinin artan öneminden dolayı yasal ve finansal düzenlemeler yapmış ve ihtiyaçlara göre revize etmektedir. Ancak ülkelerin sosyo-kültürel, ekonomik ve politik yapılarına bağlı olarak geliştirilen finansal raporlama sistemleri, birbirlerinden farklılıklar gösterebilmektedir.

Dünyada küreselleşme ile başlayan değişim ile yatırımlar, bilişim ve iletişim teknolojileri ile farklı ülke ve kıtalarda yapılır hale gelmiş ve buna bağlı olarak da yatırımcıların yatırım yapacakları şirketlerin finansal tablolarının güvenilir, anlaşılabilir ve gerçeğe uygun olarak düzenlenmesi gereği ortaya çıkmıştır. Bu amaçla da dünyada raporlamanın tek dille yapılabilmesi için tek set muhasebe/finansal raporlama standartlarının kullanılması ihtiyacı doğmuştur.

Dünyada hızlı bir biçimde artan tek bir set muhasebe/finansal raporlama standartları ihtiyacını karşılamak amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu-IASB (önceki ismi Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi) tarafından Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) yayınlanmıştır.

IASB tarafından oluşturulan standartlar, dünya genelinde çok sayıda ülkede uyumlaştırılmıştır. Örneğin Avrupa Birliği'ne üye olan 27 ülkede borsaya kote olan şirketler, yerel (ulusal) uygulamaların yerine IAS/IFRS'ye uygun konsolide finansal tablolar hazırlamaktadır. Afrika, Asya, Avustralya ve Amerika'daki çoğu ülkede de ulusal muhasebe standartları, IAS/IFRS ile uyumlaştırılmaktadır. (Mirza, Holt ve Orrell, 2006, s.1)

Global muhasebe standardı ihtiyacını gidermek amacıyla geliştirilen IAS/IFRS'lerde, gün geçtikçe önemi artan işletme birleşmeleri ile ilgili muhasebeleştirme ve raporlama ilkeleri belirlenmiş ve öncelikle **IAS 22 'İşletme Birleş-**

meleri” standardı ile düzenlenme yapılmış, daha sonra bu standart revize edilerek **IFRS 3 “İşletme Birleşmeleri”** standardı yayınlanmıştır. Bunun yanında şerefiye ile ilgili düzenlemeler **IAS 38 “Maddi Olmayan Duran Varlıklar”** ve **IAS 36 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü”** standartlarında da yapılmıştır. IASB tarafından yapılan revizyon çalışmaları, genellikle Amerikan Muhasebe Standartları Kurulu (FASB) ile yapılan yakınlaşma projesi kapsamında yürütülmektedir. Diğer bir ifadeyle gerek IASB, gerekse de FASB tarafından standartlarda yapılan revizyon ve geliştirmeler, birbirlerinden etkilenmektedir. İşletme birleşmeleri ile ilgili olarak FASB tarafından öncelikle **SFAS 141 “İşletme Birleşmeleri”** standardı yayınlanmış, 2001 yılında da **SFAS 142 “Şerefiye ve Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar”** standardı yayınlanmıştır.

2. ŞEREFİYENİN TANIMI VE RAPORLANMASI

Şerefiye, işletmelerin devralınması esnasında, işletme için ödenen bedel ve piyasa rayiç tutarı ile ölçümlenen net varlıkların değeri arasındaki pozitif farktır. Eğer işletmelerin piyasa rayiç tutarları hesap edilemiyorsa, ilgili işletmenin bilançosundaki net defter değeri esas alınmalıdır.(Yardımcıoğlu, 2007, s.64.)

Diğer bir ifadeyle şerefiye; birleşme maliyetinin, edinilen işletmenin tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve koşullu yükümlülüklerinin muhasebeleştirilmesinden sonra kalan kısmıdır. Buna göre şerefiye şu şekilde formüle edilebilir: (Gökçen, Ataman ve Çakıcı, 2006, s.30.)

Şerefiye = Satılma Fiyatı (Birleşme Maliyeti-BM) - İktisap Edilen Net Varlıkların Gerçeğe Uygun Değeri (NV)

BM > NV ise şerefiye vardır, varlık olarak tanınır ve değer düşüklük testine tabi tutulur.

BM < NV ise birleşme karı (negatif şerefiye) vardır ve gelir tablosuna yansıtılır.

Şerefiyenin ortaya çıkmasında etkili olan faktör, devralınan şirketin sahip olduğu yüksek pazar payı ve bu paydan kaynaklanan sektör ortalamasının üzerin-

deki kar beklentisi olduğu ileri sürülmektedir. Bu maddi duran varlık kaleminin en önemli özelliği, diğer varlık kalemlerine bağlı olarak ortaya çıkması ve tek başına alınıp satılmasının pek mümkün olmamasıdır. (Yardımcıoğlu, 2007, s.64.)

2.1. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI AÇISINDAN (IAS 38 VE IFRS 3)

Şerefiye ile ilgili IASB tarafından yapılan ilk düzenleme, **IAS 22 “İşletme Birleşmeleri”** standardı olup, bu standarda göre işletme birleşmeleri, satın alma ve çıkarların birleştirilmesi yöntemlerine göre muhasebeleştirilmekteydi. Ancak IASB tarafından yapılan revizyonla bu standart, **IFRS 3 “İşletme Birleşmeleri”** olarak değiştirilmiş ve **çıkların birleştirilmesi** yönteminin kullanılması yasaklandığı gibi, en önemli değişikliklerden biri de, şerefiyenin itfaya tabi tutulmasına son verilmiştir. Şerefiye, itfa yerine, **IAS 36 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü”** standardına göre en az yılda bir kez değer düşüklüğü işlemine tabi tutulmaktadır.

İşletme birleşmeleri sonucunda (satın alma yoluyla) hesaplanan şerefiye (pozitif şerefiye), varlık olarak işletmenin bilançosunda, birleşme karı (negatif şerefiye) ise, kazanç kalemi olarak gelir tablosunda olağan faaliyet kalemi olarak raporlanır.

Satın alma yoluyla ortaya çıkan şerefiyenin yanında, işletme içinde oluşan şerefiye de söz konusudur. **IAS 38 “Maddi Olmayan Duran Varlıklar”** standardına göre, işletme içinde oluşan şerefiye işletmenin bilançosunda varlık olarak raporlanamaz.

2.2. AMERİKAN MUHASEBE STANDARTLARI AÇISINDAN (SFAS 141)

İşletme birleşmeleri, şerefiye ve maddi olmayan duran varlıklarla ilgili muhasebe kuralları, Amerikan muhasebe uygulamasına **141 nolu “İşletme Birleşmeleri”** ve 2001 yılında yürürlüğe giren **142 nolu “Şerefiye ve Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar”** standartları ile girmiştir. 141 nolu standart ile satın al-

ma yöntemi lehine iktisaplar için **çıklarların birleştirilmesi yönteminin** kullanımı kaldırılmıştır. 142 nolu standart, maddi olmayan duran varlık ve şerefiye için rehberlik yapmıştır. 141 ve 142 nolu standartlar, işletme birleşmesi ile iktisap edilen varlık ve borçlar ile şerefiyenin defter değerlerinden ziyade, gerçeğe uygun değerlerini (fair market values) esas almıştır. (Feldman, 2004, s.2.)

Şerefiyeye ilişkin itfa uygulaması, 142 numaralı standart ile sona ermiştir. Amerikan finansal muhasebe standartlarında (SFAS) şerefiyelerin itfası uygulamasına son verilmesinin sebebi, itfa uygulamasında tespit edilecek itfa süresinin tespitinde şirketlerin keyfi davranışları olmuştur. Çünkü şerefiye, 142 nolu standarttan önce 40 yıl üzerinden itfa edilmekteydi. Şerefiyenin 40 yılı aşmayacak şekilde itfa ediliyor olması, sürenin uzunluğundan dolayı şirketlerin aynı varlıklar için farklı itfa süresini benimsemeleridir. Günümüzdeki uygulama ise sektör ortalamasının üzerindeki karlılık tamamen ya da kısmen ortadan kalkması durumunda aktifler arasına kaydedilen şerefiye tutarı üzerinde düzeltmelere gidileceği şeklindedir. Net defter değeri, gerçeğe uygun değerden fazla olduğunda, net defter değeri ile gerçeğe uygun değer arasındaki fark gider yazılarak muhasebeleştirilecektir. Diğer bir şekilde ifade edecek olursak, şerefiyenin net defter değeri, gerçeğe uygun değere eşit bir rakama gelinceye kadar azaltılacaktır. (Yardımcıoğlu, 2007, s.65-66.)

142 nolu standart ile şerefiyenin itfa edilmesinin kaldırılması yanında bazı yenilikler de getirilmiştir. FASB tarafından yapılan düzenleme ile şerefiyenin, raporlama birimi düzeyinde (reporting unit level) hesaplanması ve hesaplamada gerçeğe uygun değerlerin kullanılması (Feldman, 2004, s.2.) ve şerefiyenin her yılın aynı döneminde değer düşüklüğü testine tabi tutulması gerektiği belirtilmiştir. Şerefiyede değer düşüklük testinin uygulama biçimi de belirtilmiş olup, iki aşamalı bir süreç izlenmesi gerekmektedir. Buna göre şirketler öncelikle, raporlama biriminin defter değeri ile gerçeğe uygun değerini karşılaştırmalıdır. Eğer raporlama biriminin defter değeri, gerçeğe uygun değerini aşıyorsa, değer düşüklük testi için ikinci aşamaya geçilir. İkinci aşamada ise şerefiyede değer düşüklüğü olup olmadığı tespit edilir. SFAS 142'nin Amerika'da uygulanma tarihi ise 01 Ocak 2002'dir. (Lapointe-Antunes, Cormier ve Mangan, 2008, s.40.)

İşletme birleşmeleri sonucunda, iktisap edilen net varlıkların gerçeğe uygun değeri, birleşme maliyetinin altında kalıyorsa, şerefiye (pozitif şerefiye), finansal tablolarda varlık olarak raporlanır. Eğer iktisap edilen net varlıkların gerçeğe uygun değeri, birleşme maliyetini aşıyorsa (negatif şerefiye), pro-rata esasına göre finansal olmayan varlıklara dağıtılarak, bu varlıkların defter değerleri azaltılır ve aşan kısım, gelir tablosunda olağanüstü kazanç* olarak raporlanır. (Deloitte, 2007, s.6.)

3. ŞEREFİYEYE İLİŞKİN DEĞER DÜŞÜKLÜK TESTİ VE DEĞER DÜŞÜKLÜK ZARARI

Şerefiyede değer düşüklüğü, genellikle şerefiyenin gerçeğe uygun değeri ile defter değeri arasındaki fark olarak bilinmektedir. Şerefiyede değer düşüklüğü hesaplaması kolay olmamakla birlikte sadece gerçeğe uygun değer ile defter değeri arasındaki fark da değildir. Bu hesaplama için maddi ve maddi olmayan duran varlıkların değerlendirme yöntemlerinin ve satın alım fiyatlarının ve bunların varlıklara dağılımının çok iyi biçimde bilinmesi gerekmektedir. (Seetharam ve diğerleri, 2005, s.338.)

3.1. ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARDI AÇISINDAN (IAS 36)

IAS 36 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü” standardına göre değer düşüklük testi tek aşamalıdır. Varlığın defter değeri, geri kazanılabilir değeri ile karşılaştırılır ve geri kazanılabilir değer, defter değerinden büyükse karşılık ayrılmaz, tersi durumda varlığın defter değeri geri kazanılabilir değere indirilir. Yani aradaki fark kadar karşılık ayrılır.

Geri kazanılabilir değer, varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır.

Şerefiyede değer düşüklüğü testi için önce, şerefiyenin **nakit üreten birim**

* Amerikan Muhasebe Standartları'nda olağanüstü ismiyle raporlama yapılabilmektedir. Ancak IAS 1 “Finansal Tabloların Sunumu” standardına göre, olağanüstü ismiyle raporlama yasaklanmıştır.

(cash-generating unit) veya grubuna dağıtılması gerekmektedir. Daha sonra nakit üreten birim veya grubun geri kazanılabilir değeri tespit edilir. Nakit üreten bir birime ilişkin geri kazanılabilir tutar, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır.

Nakit üreten birim ise, söz konusu varlığı içeren ve diğer varlıkların veya varlık gruplarının nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız nakit girişleri sağlayan en küçük varlık grubudur.

Aşağıdaki durumlarda, varlığın geri kazanılabilir tutarı belirlenemez:

- Varlığın kullanım değerinin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerine yakın olacağı tahmin edilememesi (örneğin varlığın kullanımından kaynaklanacak gelecekteki nakit akışlarının önemsiz bir düzeyde olacağının tahmin edilememesi durumunda) ve
- Varlık, diğer varlıklara ilişkin nakit akışlarından büyük ölçüde bağımsız nakit akışları sağlamaması.

Bu gibi durumlarda, kullanım değeri ve dolayısıyla geri kazanılabilir tutar, sadece varlığın nakit üreten birimi için belirlenebilir.

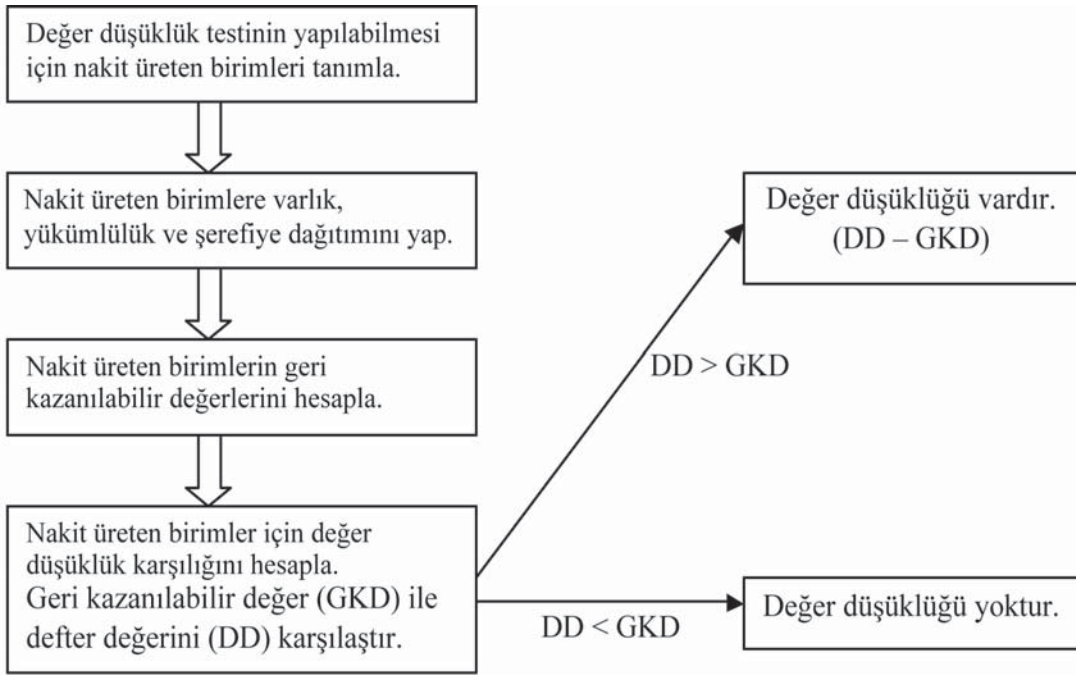
Şerefiyenin dağıtıldığı nakit üreten bir birimin, değer düşüklüğü açısından yıllık olarak test edildiği ve ilgili birimin değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin her ne zaman bir belirti ortaya çıkarsa, şerefiye dahil defter değeri ilgili birimin geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırılmak suretiyle değer düşüklüğü açısından test edilir. Birimin geri kazanılabilir tutarının defter değerini aşması durumunda, anılan birim ve bu birime dağıtılan şerefiye değer düşüklüğüne uğramamış kabul edilir.

IFRS 3'e göre, bir işletme birleşmesinde muhasebeleştirilen şerefiye, işletme birleşmesi neticesinde ana ortaklık tarafından kontrol edilen şerefiye tutarından ziyade ana ortaklığın payı çerçevesinde elde ettiği şerefiyeyi gösterir. Bu nedenle, azınlık payına ait şerefiye ana ortaklığın konsolide finansal tablolarında muhasebeleştirilmez. Dolayısıyla, şerefiyenin dağıtıldığı nakit üreten birimde bir azınlık payının bulunması durumunda, söz konusu birimin defter değeri aşağıdakilerden oluşur:

• Anılan birimin belirlenebilir net varlıklarındaki ana ortaklığın payı ile azınlığın payı ve

• Ana ortaklığın şerefiyedeki payı.

Şerefiyede değer düşüklük testine ilişkin süreç aşağıdaki gibidir: (Nyenrode School of Accountancy & Controlling, 2009, s.5.)

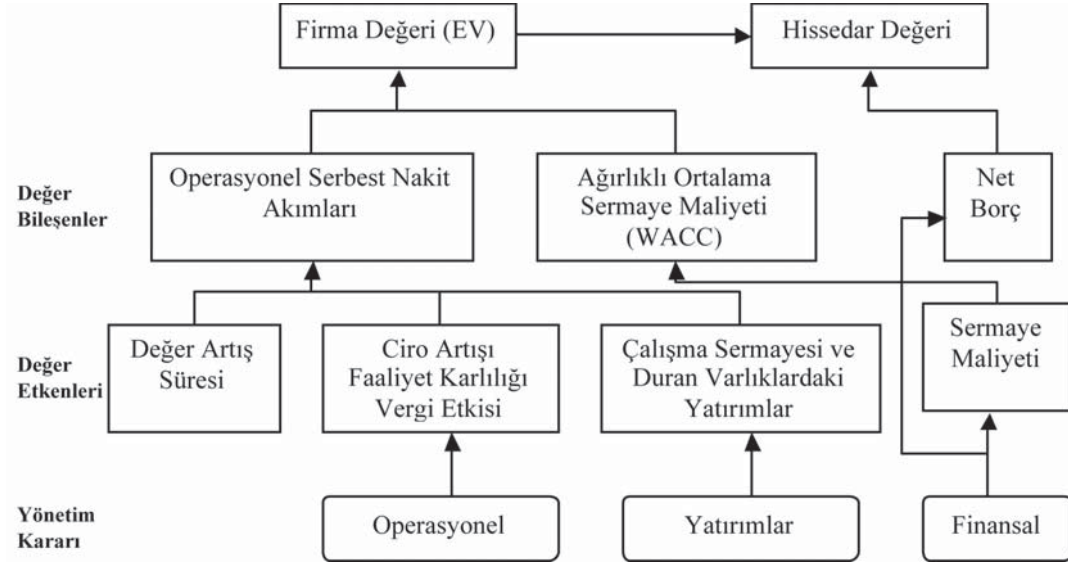

Şekil 1: IAS 36'ya Göre Varlıklarda Değer Düşüklüğü

IAS 36'ya göre değer düşüklük testi, örnekler yardımıyla aşağıda incelenmiştir.

Örnek 1 : (Nyenrode School of Accountancy & Controlling, 2009, s.11-20.)
Örneğimizde 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla hesaplamalar yapılmıştır.

Şerefiyede değer düşüklük testi için nakit üreten birimin kullanım değeri ve satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinin hesaplanması gerekmektedir. Kullanım değerinin belirlenmesinde genellikle **iskonto edilmiş nakit akımları yöntemi (discounted cash flow)**, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinin belirlenmesinde ise **piyasa katsayıları yöntemi (market multiple method)** kullanılmaktadır.

Şekil 2: İskonto Edilmiş (İndirgenmiş) Nakit Akımın Kapsamı

EUR (*000)	2009	2010	2011	2012	2013	Sürekli Değer (*)
Düzeltilmiş EBITA	115	122	129	141	143	144
Karşılıklardaki değişim	-	-	-	-	-	-
Operasyonel vergiler	%25,5 (29)	(31)	(33)	(35)	(36)	(37)
Amortisman	44	46	48	48	45	42
Vergi sonrası faaliyet akımları (NOPAT)	130	137	144	153	153	149
Artık çalışma sermayesi yatırımı	6	(8)	(7)	(6)	(5)	(3)
Sermaye harcamaları	(46)	(50)	(50)	(48)	(47)	(46)
Operasyonel serbest nakit akımları (FCF-Free Cash Flow)	90	79	87	99	101	100
Uzun vadeli büyüme oranı (LTG)	%2					
WACC	%10					
İskonto oranları	0,91	0,83	0,75	0,68	0,62	0,62
Nakit akımların bugünkü değeri	345	82	66	66	68	63
Sürekli değer için serbest nakit akımı						100
Sürekli değer (FCF / (WACC – LTG))						1.250
Sürekli değer bugünkü değeri	775					
Firma değeri (Kullanım değeri)	1.120					

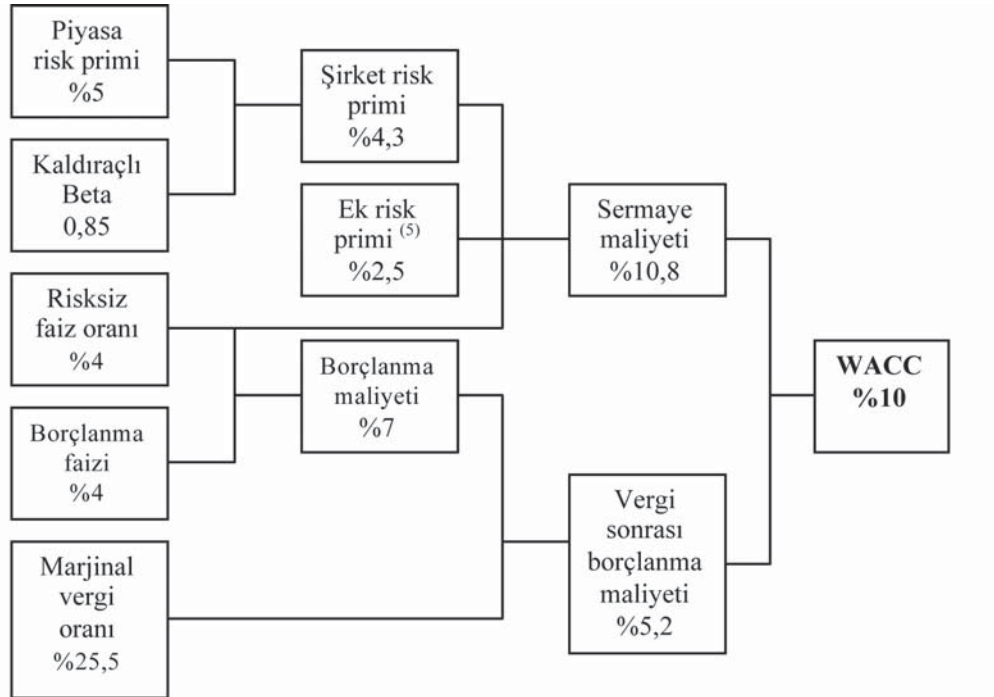
Tablo 1: ABC Nakit Üreten Birimi İçin İndirgenmiş Nakit Akım Değerleri Analizi

* Nakit akımlarının tahmin süreci sonunda, şirketin sonsuza dek alacağı değeri ifade etmektedir.

Yukarıda kullanılan değer ve tahminler, diğer bir ifadeyle değerlendirme varsayımları, finansal krizden, ekonomik gelişimlerden, politik istikrarsızlıklardan etkilenmektedir.

IFRS'lere göre yapılan analizde bütçeleri/tahminleri esas alan projeksiyonlar, daha uzun bir dönemin kullanılması gerektiğine ilişkin haklı gerekçeler bulunmadığı sürece, en fazla 5 yıllık dönemi kapsar.

ABC Nakit üreten birimin kullanım değerini belirlemek için kullanılan ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti (WACC)* aşağıdaki şekilde gösterilen bileşen ve değerler esas alınarak hesaplanmıştır.

Şekil 3: Kullanım Değerinin Hesaplanmasında Kullanılan WACC

Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer belirlenmesinde kullanılan piyasa katsayıları yönteminde firma değeri, nakit üreten birimin değeri ile il-

* $WACC = (1 - \text{vergi oranı}) \times (\text{borçlar/toplam kaynaklar}) \times \text{borçlanma maliyeti} + (\text{sermaye/toplam kaynaklar}) \times \text{sermaye maliyeti}$

gili piyasa çarpanları belirlenerek (EV/EBIDTA, EV/EBIT gibi) hesaplanmaktadır.

	Özvarlık piyasa değeri (i)	Borç piyasa değeri (ii)	Firma piyasa değeri (iii=i+ii)	Son 12 aylık (LTM) EBITDA (iv)	Çarpan (iii)/(iv)
Benzer şirket 1	1.150	540	1.690	313	5,4x
Benzer şirket 2	985	395	1.380	192	7,2x
Benzer şirket 3	1.390	635	1.025	533	3,8x
Benzer şirket 4	720	275	995	221	4,5x
Çarpanların ortalaması					4,8x
Döneme ilişkin EBITDA					156,5
Nakit üreten X biriminin değeri					745

Tablo 2: Çoklu Çarpan Yöntemiyle Satış Maliyetleri Düşülmüş Gerçeğe Uygun Değerin Hesaplanması

Yukarıdaki hesaplamalar ışığında ABC nakit üreten birim ile ilgili değer düşüklük hesaplaması şu şekildedir:

Şerefiyede Değer Düşüklük Testi Öncesi EUR (*000)	Açılış Bilançosu	Dönem Sonu Bilançosu	Dönem Sonu Bilançosu
Maddi duran varlıklar	425	380	380
Net çalışma sermayesi	200	180	180
Karşılıklar	(120)	(130)	(130)
Maddi olmayan duran varlıklar	350	300	300
Şerefiye	650	650	390
	1.505	1.380	1.120
Net borçlar	800	800	800
Özkaynak	705	320	320
	1.505	1.120	1.120

Tablo 3: ABC Nakit Üreten Birimin Değer Düşüklük Testi Öncesi ve Sonrası Bilançoları

Dönem sonu bilançosunda yer alan (1.120), geri kazanılabilir değeri ifade etmektedir. Kullanım değeri (1.120), satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerden (745) yüksek olduğundan kullanım değeri esas alınmıştır. (1.380 > 1.120) olduğunda şerefiyede değer düşüklüğü vardır. (1.380 – 1.120 =) 260 şerefiyede değer düşüklük zararı ortaya çıkmıştır.

Örnek 2: (Nevruz Dursun, 2007, s.126-128.)

X işletmesi 1 Ocak 2007 tarihinde Y işletmesinin %80 hissesini 1.600 TL ödeyerek satın almıştır. Söz konusu tarih itibariyle Y işletmesinin belirlenebilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri 1.500 TL'dir. Y işletmesinin şarta bağlı yükümlülüğü bulunmamaktadır. Dolayısıyla, X işletmesi konsolide finansal tablolarını hazırlarken;

- Y işletmesinin net varlıklarının gerçeğe uygun değerini 1.500 TL üzerinden,
- Azınlık payını, Y işletmesinin net varlıklarının gerçeğe uygun değerinin %20'si olan ($1.500 \times \%20 =$) 300 TL üzerinden,
- Şerefiyeyi ise ($1.600 - 1.500 =$) 100 TL olarak maddi olmayan duran varlıklar içerisinde gösterecektir.

Y işletmesinin varlıklarının tamamı, diğer varlık veya varlık gruplarının sağladığı nakit akımlarından büyük ölçüde bağımsız nakit girişi sağlayan en küçük varlık grubudur. Bundan dolayı da Y işletmesi nakit üreten bir birimdir.

31 Aralık 2007 tarihinde Y işletmesinin tanımlanabilir varlıklarının defter değeri 1.350 TL'ye düşmüş ve X işletmesi yaptırdığı değerlemede Y işletmesinin geri kazanılabilir değerinin 1.000 TL olduğunu belirlemiştir.

Nakit üreten birim olan Y işletmesinin 1.000 TL'lik geri kazanılabilir değerinin bir kısmı, kayıtlara alınmayan azınlık paylarına ilişkin şerefiyeye aittir. Tamamen sahip olunmayan şerefiyeli bir nakit üreten birimin değer düşüklüğü açısından test edilmesi açısından, IAS 36 gereği olarak, birimin defter değeri, geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırılmadan önce nazari olarak düzeltilmelidir. Bu durum, birime dağıtılmış şerefiyeye ilişkin defter değerinin, azınlık payına ait şerefiyeyi anılan defter değerine dahil etmek suretiyle brütleştirilmesi sonucunda sağlanır. Bu şekilde düzeltilmiş defter değeri, daha sonra, nakit üreten birimin değer düşüklüğüne uğramış olup olmadığını belirlemek için ilgili Y biriminin geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırılır. Y biriminin değer düşüklüğüne uğramış olması durumunda, X işletmesi, oluşan değer düşüklüğü zararını, ilk olarak, birime dağıtılan şerefiyenin defter değerini azaltacak şekilde dağıtır.

Bu ilkeler doğrultusunda Y birimi için yapılacak değer düşüklük testi sonucunda 850 TL'lik değer düşüklük zararı hesaplanacaktır.

	Şerefiye	Tanımlanabilir Net varlıklar	Toplam
Defter değeri	400	1.350	1.750
Kayıtlara alınmayan azınlık payı(*)	100	-	100
Düzeltilmiş defter değeri	500	1.350	1.850
Geri kazanılabilir değer			1.000
Değer düşüklük zararı			850

Tablo 4: Değer Düşüklük Zararının Hesaplanması İçin Şerefiyenin Düzeltilmesi

(*) Y işletmesinin %80'inin satın alındığı tarih itibariyle X işletmesine ait şerefiye tutarı 400 birimdir. Dolayısıyla, Y işletmesindeki %20'lik azınlığa ilişkin varsayımsal şerefiye tutarı aynı tarih itibariyle 100 birim olacaktır (400 x 20/80).

IAS 36'ya göre hesaplanan değer düşüklük zararının 500 TL'lik kısmı şerefiyeden düşülecektir. Ancak şerefiye, sadece ana ortaklığın payına göre muhasebeleştirildiğinden, 850 TL'lik değer düşüklüğü zararı; ana ortaklığa ait olan (400 TL) ve azınlık payına ait olan (100 TL) şeklinde paylaşılır ve sadece ana ortaklığa ait olan değer düşüklüğü (400 TL), şerefiye değer düşüklüğü zararı olarak muhasebeleştirilir.

850 TL'lik değer düşüklüğünden geriye kalan 350 TL'lik kısım, Y işletmesinin tanımlanabilir varlıklarının defter değerinden düşülerek muhasebeleştirilir.

Sonraki dönemlerde ortaya çıkan değer artışları nedeniyle şerefiyedeki değer düşüklük karşılıkları iptal edilmez.

3.2. AMERİKAN MUHASEBE STANDARTLARI AÇISINDAN (SFAS 142)

SFAS 142'ye satın alma tarihini takip eden dönemlerde şerefiye değer düşüklük testine tabi tutulması gerekmekte ve bunun için iki aşamalı bir süreç söz konusudur: (Shoaf ve Zaldivar, 2005, s.32.)

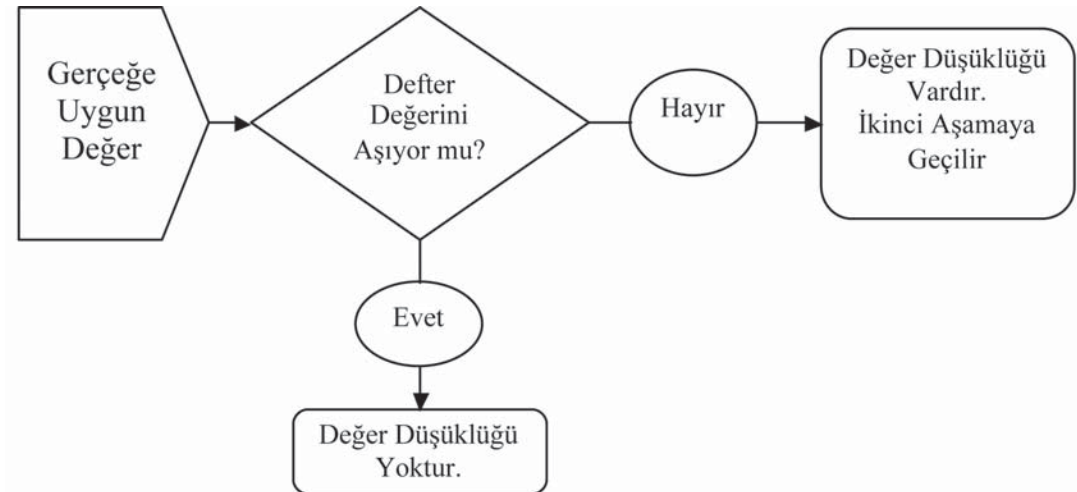
- İlk aşamada, şerefiye içeren raporlama birimi tespit edilerek, raporlama biriminin defter değeri ile gerçeğe uygun değeri karşılaştırılır. Eğer raporlama biriminin gerçeğe uygun değeri, defter değerinden büyükse, şerefiyede değer düşüklüğü olduğu düşünülmez ve ikinci aşamaya geçilmez. Eğer raporlama biriminin

gerçeğe uygun değeri, defter değerinden küçükse, değer düşüklük testi yapılması gerekir ve ikinci aşamaya geçilir.

- İkinci aşamada, birinci aşamada tanımlanan raporlama biriminin gerçeğe uygun değeri, raporlama biriminin tüm varlık ve yükümlülüklerine dağıtılır (tanımlanmamış maddi olmayan duran varlıklar dahil). Gerçeğe uygun değer defter değerini aşan kısmının varlık ve yükümlülükler dağıtılması ile yeni bir şerefiye tespit edilir. Eğer şerefiyenin defter (kayıtlı) değeri, tespit edilen gerçeğe uygun değerini aşarsa, aşan kısmı kadar değer düşüklük zararı ortaya çıkar ve gelir tablosunda raporlanır.

Eğer şerefiye ve diğer varlıklardaki değer düşüklüğü, aynı zamanda ortaya çıkarsa, şerefiye için değer düşüklüğü testi, diğer varlıklar için değer düşüklük testi yapıldıktan sonra yapılmalıdır. (Shoaf ve Zaldivar, 2005, s.32.)

Şerefiyede değer düşüklük testinin ilk aşaması tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerlerinin belirlenmesi olup, bu işlem firma değerlemesi olarak da isimlendirilmektedir. Değerleme işlemi için ise, çeşitli yöntemler mevcuttur. Örneğin, kar payı indirgeme yöntemi, artık değer yöntemi ve indirgenmiş nakit akımları yöntemi. (Ayrıntılı bilgi için bkz. Lander ve Reinstein, 2003, s.227-232.)

Şekil 4: Şerefiyede Değer Düşüklük Testi (RP Financial, LC, s.5.)

SFAS 142'ye göre şerefiyede değer düşüklük testini örnekler yardımıyla inceleyelim.

Örnek 1 :(Feldman, 2004, s.5-6.) DDS şirketi, dış uygulamaları satın almaktadır. Satıcı dış doktorları, profesyonel pratisyenlerdir. Fakat araçların satın alımları ve faturaları, merkezi olarak yapılmaktadır. Her bir uygulama, ayrı bir raporlama birimi olarak yönetilmektedir. DDS yönetimi, her bir uygulamanın finansal performanslarını ayrı ayrı ve tahmin edilen finansal hedeflerin başarıp başarılmadığını dikkate alarak incelemektedir. 2001 yılının Ağustos ayında DDS şirketi, Dr. Thomas Green'in dış uygulamasını satın almıştır. DDS, bu işlem için doktora 400.000 \$ nakit ödeme yapmış ve 600.000 \$ kredili borçlanma yoluna gitmiştir.

DDS şirketinin CFO'su olan Mark G., 31 Mart 2002 tarihi itibariyle Green'den satın alınan ve ayrı raporlama birimi (Green raporlama birimi) olarak yönetilen uygulamayla ilgili şerefiye için değer düşüklük testi yapılmasını istemektedir. Bu amaçla Mark G., değer düşüklük testinin ilk aşamasını gerçekleştirilmesi için bir değerlendirme şirketi ile anlaşır. Bu analizin sonucunda, Green raporlama biriminin 900.000 \$ piyasa değerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Raporlama biriminin piyasa değerinden defter değeri olan 1.000.000 \$ çıkartıldığında, değer düşüklük göstergesi mevcut olduğu görülmekte ve bundan dolayı ikinci aşamaya geçilmesi gerekmektedir.

Değerleme şirketi, aşağıdaki şekilde gösterildiği gibi, her bir tanımlanabilir maddi ve maddi olmayan varlıklar ile her bir tanımlanabilir kısa ve uzun vadeli yükümlülükleri belirlemiştir.

Varlıklar	31 Mart 2002 Tarihli Defter Değerleri	31 Mart 2002 Tarihli Gerçeğe Uygun Değerler	Yükümlülükler ve Net Varlıklar	31 Mart 2002 Tarihli Defter Değerleri	31 Mart 2002 Tarihli Gerçeğe Uygun Değerler
Dönen varlıklar	100.000 \$	100.000 \$	Kısa vadeli yükümlülükler	200.000 \$	200.000 \$
Maddi duran varlıklar (net) (tesis, cihazlar)	600.000 \$	550.000 \$	Uzun vadeli yükümlülükler	400.000 \$	400.000 \$
Maddi olmayan duran varlıklar (net) (müşteri listesi)	200.000 \$	150.000 \$	Şerefiye hariç öz kaynak tutarı	300.000 \$	200.000 \$
Toplam tanımlanabilir varlıklar	900.000 \$	800.000 \$	Toplam yükümlülükler ve net varlıklar	900.000 \$	800.000 \$
Şerefiye	100.000 \$	100.000 \$	Şerefiye	100.000 \$	100.000 \$
Raporlama biriminin toplam değeri	1.000.000 \$	900.000 \$	Toplam yükümlülükler ve net varlıklar	1.000.000 \$	900.000 \$

Tablo 5: Green Raporlama Biriminin Bilançosu

Raporlama biriminin 900.000\$'lık gerçeğe uygun değeri ile 800.000\$'lık tanımlanabilir varlıklar arasındaki fark, 100.000 \$ şerefiyenin gerçeğe uygun değeridir. Alternatif olarak, hesaplanan 100.000 \$ şerefiye, öz kaynağın gerçeğe uygun değeri (raporlama biriminin toplam değerinden yükümlülüklerin gerçeğe uygun değeri çıkartılarak bulunur) ile şerefiye hariç öz kaynağın gerçeğe uygun değeri arasındaki farkla hesaplanabilir.

Raporlama biriminin gerçeğe uygun değerindeki azalma, şerefiyesi olmayan varlıklardaki değer düşüklüğünden kaynaklanmaktadır.

Bu örnek uygulamada 31 Mart 2002 tarihli bilanço, şirketin piyasa değerini doğru bir biçimde göstermektedir. Şimdi de şerefiyede değer düşüklüğü olduğu ile ilgili senaryo kuralım. Raporlama biriminin toplam değerinin 900.000 \$ yerine 875.000 \$ ve maddi ve maddi olmayan duran varlıkların aynı değerde olduğunu varsayalım. 100.000 \$ olan şerefiyenin defter değeri, değer düşüklüğüne uğramış olacak ve şerefiyenin defter değerinden 25.000 \$ düşürülecektir. Bu durumda şerefiyenin gerçeğe uygun değeri 75.000 \$ olacaktır.

Örnek 2: (Deloitte, 2005, s.177-178.)

a) Raporlama biriminin gerçeğe uygun değerinin defter değerini aşması durumunda şerefiye için değer düşüklük testi (**2. aşamaya geçilmez**)

İlk Aşama (Step 1)	
Raporlama birimi (\$)	
Nakit	100
Maddi duran varlıklar	800
Şerefiye	<u>400</u>
Ara toplam	1.300
Yükümlülükler	(200)
Defter Değeri	1.100
Gerçeğe Uygun Değer	<u>1.200</u>
	100

Raporlama biriminin gerçeğe uygun değeri, defter değerini aştığından şerefiye için daha fazla değer düşüklük testi yapmaya gerek yoktur.

b) İkinci aşamanın gerekli olduğu ve değer düşüklük karşılığının olması durumunda şerefiye için değer düşüklük testi

İlk Aşama (Step 1)		İkinci Aşama (Step 2)	
Raporlama birimi (\$)		Raporlama birimi (\$)	
Nakit	100	Nakit	100
Maddi duran varlıklar	1.100	Maddi duran varlıklar	1.200
Şerefiye	400	Ticari marka (*)	50
Ara toplam	1.600	Ara toplam	1.350
Yükümlülükler	(200)	Yükümlülükler	(200)
Defter Değeri	1.400	Fark	1.150
Gerçeğe Uygun Değer	1.200	Gerçeğe Uygun Değer	1.200
	(200)	Şerefiyenin Gerçeğe Uygun Değeri	50
		Şerefiyenin Defter Değeri	400
		Şerefiyede Değer Düşüklük Zararı	350

(*) Ticari marka, önceden tanımlanmamış bir maddi olmayan duran varlık olarak gösterilir.

c) İkinci aşamanın gerekli olduğu ve değer düşüklük karşılığının olmadığı durumunda şerefiye için değer düşüklük testi

İlk Aşama (Step 1)		İkinci Aşama (Step 2)	
Raporlama birimi (\$)		Raporlama birimi (\$)	
Nakit	100	Nakit	100
Maddi duran varlıklar	1.100	Maddi duran varlıklar	950
Şerefiye	<u>400</u>		
Ara toplam	1.600	Ara toplam	1.050
Yükümlülükler	(200)	Yükümlülükler	(200)
Defter Değeri	1.400	Fark	850
Gerçeğe Uygun Değer	<u>1.300</u>	Gerçeğe Uygun Değer	<u>1.300</u>
	(100)	Şerefiyenin Gerçeğe Uygun Değeri	450
		Şerefiyenin Defter Değeri	400
		Şerefiyede Değer Düşüklük Zararı	0

4. SONUÇ

IASB ve FASB yakınlaşma projesi ile işletme birleşmeleri ve şerefiye konusunda bir çok revizyon ve geliştirme yapmış olmalarına rağmen halen aralarında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkları şu şekilde sıralayabiliriz: (Shoaf ve Zaldivar, 2005, s.34.)

	IASB (Uluslararası)	FASB (Amerika)
Değer düşüklüğünün ölçümü	Defter değeri ile geri kazanılabilir değer karşılaştırılır. (Geri kazanılabilir değer, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır.)	Defter değeri ile gerçeğe uygun değer karşılaştırılır. (Gerçeğe uygun değer ile ilgili düzenleme SFAS 157’de yapılmıştır.)
Şerefiye için değer düşüklük testinin düzeyi	Nakit üreten birim (Diğer varlıklardan veya varlık gruplarından sağlanan nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız bir nakit girişi sağlayan belirlenebilir en küçük varlık grubudur)	Raporlama birimi (Bir işletme veya organizasyon altındaki birimdir.)
Şerefiyede değer düşüklüğünün hesaplanması	Tek aşama: Nakit üreten birimin defter değeri, geri kazanılabilir değer ile karşılaştırılır.	İki aşama: (1) Raporlama biriminin tespiti ve bu biriminin, şerefiye dahil, gerçeğe uygun değeri ile defter değerinin karşılaştırılması. Eğer gerçeğe uygun değer, defter değerinden büyükse değer düşüklüğü yoktur (ikinci aşamaya geçilmez), tersi durumda (2) şerefiyenin defter değeri ile gerçeğe uygun değer karşılaştırılır.
Maddi olmayan duran varlıklarda değer düşüklüğünün hesaplanması	Şerefiye ve belirsiz faydalı ömürlü maddi olmayan duran varlıklar, doğrudan teste tabi tutulmaz. Şerefiyenin dağıtıldığı nakit üreten birimler, bir bütün olarak teste tabi tutulur.	Şerefiye ve maddi olmayan duran varlıklar, doğrudan teste tabi tutulur.
Değer düşüklük zararının iptali	Şerefiye dışındaki tüm maddi olmayan duran varlıklara uygulanabilir.	Yasaklanmıştır.

Tablo 6: IAS 36 ile SFAS 142’nin Karşılaştırması

Gerek IASB, gerekse de FASB’da şerefiye ve belirsiz faydalı ömürlü maddi olmayan duran varlıklar için itfa yasaklanmış olup, sadece değer düşüklük testi yapılması gerekmektedir.

* SFAS 157 “Gerçeğe Uygun Değer Ölçümleri” standardı ile ilgili ayrıntılı bilgi için Bkz. Özkan ve Terzi, 2009, s.23-50.

Tüm dünyada global muhasebe standartlarının kullanılması, sermaye piyasaları açısından önem arz etmektedir. Çünkü çoğu ülkedeki yatırımcılar, kendi ülkesi dışında yatırımlar yapmaktadır. Yatırımcıların bulunduğu ülkenin düzenleyici otoriteleri de konsolide finansal tablolarını IFRS'e göre hazırlanmasına izin vermektedir. Nitekim 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren Avrupa Birliği üye ülkeleri, borsaya kayıtlı şirketlerin konsolide finansal tablolarını IFRS'ye göre hazırlanmasını istemiştir. Amerikan Sermaye Piyasası Kurulu da FASB ile IASB'nin yakınsama projesine destek vermektedir.

Bu çalışmada, son birkaç yılda gerek özel, gerekse de kamu sektöründe defter değerleri üzerinde satılan işletmelerden dolayı önemi artan şerefiye ve değer düşüklük testi, IASB ve FASB tarafından yapılan düzenlemeler kapsamında incelenmiştir.

KAYNAKÇA

"Valuation for Goodwill Impairment Testing"(2009). <http://www.nivra-nyenrode.nl/onze-opleidingen/pe-cafe/impairment-testing-en-waardering/Presentation%20for%20Goodwill%20Impairment%20Testing%20juni%202009.pdf> (Erişim:14 Temmuz 2009)

Accounting for Business Combinations, Goodwill, and Other Intangible Assets: A Roadmap to Applying Statement 141 and 142 (2005) <http://www.iasplus.com/dttdpubs/0705applyingfas141and142.pdf> (Erişim:14 Temmuz 2009)

Akgül, Başak, G. Gökçen ve C. Çakıcı (2006). **Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları**. İstanbul: Beta Yayınları

Carlin, Tyrone M. ve Finch, Nigel (2007) "Towards a Theory of Goodwill Impairment Testing Choices under IFRS" **The Journal of Theoretical Accounting Research**. 3, 1, (2007) : 74-95.

Feldman, Stanley Jay (2004), "A Primer on Calculating Goodwill Impairment: Valuation Issues Raised by Financial Accounting Statement 142" <http://www.axiomvaluation.com/Documents/2004.04.27-GoodwillImpairmentPrimer.pdf> (Erişim:14 Temmuz 2009)

IFRSs and US GAAP: A Pocket comparison(2007).<http://www.iasplus.com/dttpubs/0703ifrsusgaap.pdf> (Erişim:14 Temmuz 2009)

International Accounting Standards (IAS) – International Financial Reporting Standards (IFRS). USA : IASB

Lander, Gerald H. ve Reinstein, Alan (2003), "Models to Measure Goodwill Impairment", **International Advances in Economic Research** 9, 3 (2003) : 227-232.

Lapointe-Anunes, Pascale, Cormier, Denis ve Magnan, Michel (2008), "Equity Recognition of Mandatory Accounting Changes: The Case of transitional Goodwill Impairment Losses", **Canadian Journal of Administrative Sciences** 25, 1 (2008) : 37-54.

Mirza Abbas Ali, Holt, Graham J. ve Orrel, Magnus (2006). **IFRS: Workbook and Guide**. USA: John Wiley & Son Inc.

Nevruz Dursun, Nergis (2007) **Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı Kapsamında Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını Uygulayan İşletmelerde Karşılaşılan Sorunlar**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara, Gazi Üniversitesi

Özkan, Mehmet ve Terzi, Serkan (2009), “Gerçeğe Uygun Değer Ölçümünün Uluslararası Muhasebe Standartları ve Amerikan Muhasebe Standartları (SFAS) Açısından İncelenmesi”, **Mali Çözüm Dergisi** 92 (2009) : 23-50.

RP Financial, L.C. <http://www.rpfinancial.com/files/Goodwill%20impairment%20valuation%20process.pdf> (Erişim: 14 Temmuz 2009)

Seetharaman, A., Sreenivasani Jayashree, Sudha, Raju ve Yee, Tey Ya (2006) "Managing Impairment of Goodwill" **Journal of Intellectual Capital**. 7, 3 (2006) : 338-353.

Shoaf, Victoria ve Zaldivar, Ignacio Perez (2005) "Goodwill Impairment" **Review of Business** 25, 2 (2005) : 31-35.

Statement of Financial Accounting Standards : No.141 ve No.142 [y.y.] : FASB

Yardımcıoğlu, Mahmut (2007) "Gayri Maddi Duran Varlıkların Mevzuatımız ve Uluslararası Standartlar Yönünden Durumu: Şerefiye Örneği", **Mali Çözüm Dergisi**. 81 (2007) : 63-68.

HAKEMSİZ YAZILAR

OPINION PAPERS

